

Hogyan került a magyar Bihar megyébe a nagyváradi megyeháza Feszty-képe?

Komoly dolgok foglalkoztatták az impériumváltás utáni időkben Nagyvárad magyarságát. Az egyik ilyen volt az a levél, amit Cornel Beşan, Bihar vármegye alispán-helyettese küldött dr. Karácsonyi János római katolikus nagyprépostnak, címzetes püspöknek, a Nagyváradi és Bihar Megyei Történelmi Társulat elnökének 1923-ban. A levélben felszólítás állt, miszerint eltávolítandó és a társulat múzeumába elhelyezendő Feszty Árpádnak a megyeháza dísztermét ékesítő millenáris képe. A hatalmas festményt, amely Árpád vezér fiának, Zsolt fejedelemnek Hamzsával, Ménmarót lányával való eljegyzését örökíti meg, azért kell eltávolítani a megyeháza díszterméből, mert a helyiségben egykor a kép helyén állt kályhát úgymond helyre akarják állítani. „Ezzel kilépett a kapun, eltűnt az utolsó magyar szimbólum, ami egykoron a megyeházában állott. Azon a kapun lépett ki, amelyen nagy diadallal vonult be 1899 márciusában.” (Idézet a *Nagyvárad* c. napilap egy korabeli számából.)

A *Nagyvárad* 1927. február 9-én megjelent száma cikket közölt abból az alkalomból, hogy Románia és Magyarország kijelölt bizottságai

többek között arról is megállapodtak, hogy a megyeháza nagytermében állt hatalmas Feszty-kép újra magyar tulajdonba kerülhet, vagyis egyezmény alapján kiadják a festményt.

A trianoni határok meghúzása következtében az új határvonal több megyét is kettéválasztott. E vármegyék vagyonának elosztása nagy feladatot rótt a két ország hatóságaira. A fontosabb kérdésekben Biharban is a likvidáló bizottságok – amelyeknek egyforma arányban voltak román és magyar tagjai – évekig tárgyaltak Nagyváradon, és több esetben fontos megállapodásra jutottak. Sok kérdésben azonban lényeges eltérés volt a küldöttségek tagjainak véleménye között. Ezeket a kérdéseket 1927 januárjában Párizsban tárgyalták újra, és az egyezséget 24-én mindkét részről alá is írták. Ezután a két bizottság újra Nagyváradon folytatta a munkát. Román részről Hodor Viktor közigazgatási felügyelő vezette a tárgyalásokat, és az eredményről nyilatkozott is:

„Sikerült a román és a magyar bizottságok között megegyezést létrehozni a trianoni határ által kettéosztott megyék községei által még az impériumváltozás előtt felvett adósságok rendezésére vo-

natkozólag is. A határozat értelmében a Romániában lévő, a budapesti pénzintézeteknél adóssággal bíró községek megbízottja már a következő napokban Budapestre utazik az adósságok rendezése céljából. Teljes megegyezés történt a határ menti községek anyakönyvi másodpéldányainak kölcsönös kiszolgáltatására, és ez már meg is történt. A tegnapi (február 7.) tárgyaláson abban is megegyeztünk, hogy a »Zsolt eljegyzését« ábrázoló Feszty-képet a romániai Biharmegye kiadja a magyarországi Biharmegyének. Ez a napokban meg is fog történni.”

Annak rendje és módja szerint február 15-én a Bihar megyei vagyron Romániában maradt részeként átadták Feszty Árpád monumentális festményét a magyar delegációnak. A régi Bihar vármegye legértékesebb műtárgyainak egyike ez a kép, amit a magyar hatóságok a magyar Biharnak kértek, és a megyeszékhellyel előléptetett Berettyóújfaluban, a megyeháza nagy-

termében akartak kiállítani. Román részről az átadást dr. Fildán Viktor főjegyző, Gherlan Gábor ügyész, az átvételt magyar részről pedig dr. Molnár Kálmán főjegyző és dr. Félker Árpád főszámvevő intézte.

A képet 1923-ban szállították át a megyeházáról a múzeumba Barát Móric festőművész felügyelete mellett. Az azóta eltelt időben Karácsonyi János nagyprépost és a Régészeti és Történelmi Egyesület volt a felelős a kép megőrzéséért. Az átadásnál a címzetes püspök a két megye képviselői előtt kijelentette, hogy a kép a múzeumnak csak megőrzésre volt átengedve, de az valójában a magyar állam tulajdona. Így a néhány nappal korábban megkötött egyezség értelmében nincs semmi akadálya annak, hogy a képet Magyarországra szállítsák. A jegyzőkönyvet a nagyprépost lakásán vették fel és írták alá.

Igen érdekes története van ennek a monumentális képnek. Történt ugyan-

is, hogy a millennium évében, 1896. május 12-én díszközgyűlést tartott a vármegye, és itt határoztak úgy, hogy a megyeháza nagyterme egyik falára hatalmas történelmi képet festetnek, méghozzá a kor egyik jeles festőművészeivel, Feszty Árpáddal. A kép témájának ötletét Tisza István gróf adta – tudni véli a cikk írója. Néhány hét múlva küldöttség utazott a fővárosba a művészhez, és meghívták Nagyváradra. A megye 14 ezer koronát szavazott meg tiszteletdíjként a mesternek. A történelmi alakok képéhez Bihar megyei urak és hölgyek álltak modellt.

Idézzünk most a lapból: „Elsőként Lunkára rándult ki a művész. A lunkai völgyben gyönyörű kilátás nyílik a Bihar-hegységre és a Cucurbetára, Bihar két legnagyobb hegységére. A művész tehát ebbe a völgybe helyezte az eljegyzést. A fantáziája szabadon csaponghatott, mert a történelemnek erről igen hiányos feljegyzései vannak, hiszen még arról is vita folyik a történészek között, hogy Ménmarót fejedele-

lem egyáltalán élt-e! Az eljegyzés résztvevői színes festői viseletben csodálatosan szép összbenyomást keltenek. Ménmarót arcát Tisza Lajosról festette a művész. Megörökítette a vásznon Baranyi Zsigmondot, Örley Annát, Rádl Ödönt, Szunyogh Szabolcsot, Beöthy Pált és sok előkelő bihari hölgyet.”

A likvidáló bizottság 14 ezer aranykoronára értékelte a képet. A festményt pár órán belül leszerelték, az aranyrámát is szétszedték és teherautóra rakták, a jármű a határig szállította azokat.

A kép a múzeum nagytermének egyik falát foglalta el. Az elszállítás után egy másik magyar festő, Molnár János *A 12 éves Jézus a templomban* című képe került a helyére. A szemben lévő falra Karácsonyi nagyprépost, a múzeum igazgatója Than Mórnak a *Vitéz János váradai püspök latinra tanítja Hunyadi Jánost* című festményét helyeztette el.

Farkas László